

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě složeném z předsedy Tomáše Lichovníka, soudce Jaromíra Jirsy a soudce zpravodaje Jaroslava Fenyka o ústavní stížnosti stěžovatelky **E. O.**, t. č. ve vazební věznici, zastoupené Mgr. Ing. Romanem Chyťou, advokátem se sídlem Přívrát 1454/12, Brno, proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 12. 11. 2020, č. j. 14 To 626/2020-73, za účasti **Krajského soudu v Praze** jako účastníka, takto:

I. Usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 12. 11. 2020, č. j. 14 To 626/2020-72, bylo porušeno stěžovatelčino ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s rovností v právech dle čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Toto rozhodnutí se proto ruší.

III. Stěžovatelce se nepřiznává náhrada nákladů řízení před Ústavním soudem.

Odůvodnění:

**I.
Vymezení předmětu řízení**

1. Ústavní stížností doručenou Ústavnímu soudu dne 1. 12. 2020, která splňuje formální náležitosti stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelka domáhá zrušení usnesení Krajského soudu v Praze (dále jen „stížnostní soud“) specifikovaného ve výroku I. tohoto nálezu, neboť jím podle jejího názoru bylo porušeno její ústavně zaručené základní právo dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a dále princip rovnosti před zákonem dle čl. 1 Listiny a čl. 3 Listiny.

2. Stěžovatelka dle § 39 zákona o Ústavním soudu požádala o přednostní projednání své ústavní stížnosti, což odůvodnila tím, že je omezena na osobní svobodě. Současně dle § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu požádala o přiznání náhrady nákladů právního zastoupení v řízení před Ústavním soudem, neboť podání ústavní stížnosti nezavinila a možnost hradit náklady právního zastoupení jinak nemá, neboť je omezena na osobní svobodě a většina z jejích příjmů, tvořených starobním důchodem, je používána na úhradu nákladů exekučního řízení a stěžovatelka také splácí náhradu škody poškozené v trestním řízení, v němž jí byl uložen právě vykonávaný trest odnětí svobody.

II.

Rekapitulace skutkového stavu a procesního vývoje

3. Stěžovatelka byla rozsudkem Okresního soudu v Nymburce ze dne 5. 6. 2013, č. j. 1 T 13/2013-278, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 13 To 97/2019, uznána vinnou ze spáchání pokračujícího přečinu podvodu dle § 209 odst. 1, 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění platném a účinném do 30. 9. 2020 (dále jen „trestní zákoník“), za nějž byla mimo jiné odsouzena k trestu odnětí svobody v délce dvou let a šesti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v délce pěti let za současného vyslovení dohledu nad stěžovatelkou. Usnesením Okresního soudu v Nymburce ze dne 28. 3. 2019, č. j. 1 T 13/2020-383, byl nařízen výkon tohoto trestu, k němuž byla stěžovatelka zařazena do věznice s ostrahou (dále jen „předmětný trest“). S výkonem předmětného trestu stěžovatelka započala dne 31. 5. 2019.

4. Stěžovatelka po vykonání jedné třetiny tohoto trestu odnětí svobody podala žádost o podmíněné propuštění dle § 88 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, již zamítl Okresní soud Praha-západ (dále jen „soud vykonávacího řízení“) usnesením ze dne 26. 5. 2020, č. j. 1 PP 30/2020-47. Soud vykonávacího řízení konstatoval splnění časové podmínky, tedy vykonání jedné třetiny uloženého trestu, avšak neměl za splněné podmínky prokázání polepšení se a prognózy vedení řádného života do budoucna. Proti tomuto usnesení podala stěžovatelka stížnost, již zamítl stížnostní soud usnesením ze dne 24. 6. 2020, č. j. 14 To 357/2020-58. Tato rozhodnutí stěžovatelka nynější ústavní stížností nenapadá.

5. Dne 19. 8. 2020 podala dle § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku stěžovatelka druhou žádost o podmíněné propuštění z výkonu předmětného trestu, již vyhověl soud vykonávacího řízení usnesením ze dne 6. 10. 2020, č. j. 1 PP 77/2020-64 (dále jen „usnesení o podmíněném propuštění“), kterým dle § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku ve spojení s § 331 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, stěžovatelku z výkonu předmětného trestu propustil a stanovil jí zkušební dobu dle § 89 odst. 1 trestního zákoníku v délce tří let za současného vyslovení dohledu a rovněž jí uložil dle § 89 odst. 2 trestního zákoníku ve spojení s § 48 odst. 4 trestního zákoníku povinnost ve zkušební době zaplatit dle svých možností a sil škodu z trestné činnosti. Soud vykonávacího řízení dospěl k závěru, že stěžovatelka splnila jak podmínku časovou, tedy dle § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku vykonala již polovinu předmětného trestu, tak podmínky prokázání polepšení se a prognózy vedení řádného života do budoucna.

6. Proti usnesení o podmíněném propuštění podal státní zástupce v neprospěch stěžovatelky stížnost, kterou blíže neodůvodnil. Stížnostní soud na jejím podkladě svým napadeným usnesením zrušil dle § 149 odst. 1 písm. a) trestního řádu usnesení o podmíněném propuštění a znovu rozhodl tak, že žádost o podmíněné propuštění dle § 88 odst. 1 trestního zákoníku zamítl. V odůvodnění napadeného usnesení stížnostní soud konstatuje, že sice soud vykonávacího řízení věnoval patřičnou pozornost splnění podmínek dle § 88 odst. 1 trestního zákoníku, ale že však zcela přehlédl formální podmínku dle § 331 odst. 1 *in fine* trestního řádu, tedy že žádost o podmíněné propuštění lze opakovat nejdříve po šesti měsících od předchozího zamítavého rozhodnutí.

III.

Argumentace stěžovatelky a stížnostního soudu

7. Stěžovatelka má za to, že napadené usnesení stížnostního soudu je v rozporu s konstantní judikaturou a rovněž se stanoviskem Nejvyššího soudu. Stěžovatelka připomíná závěry usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2018, sp. zn. 6 To 59/2018, publikovaného pod č. Rt 33/2018 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu (dále jen „usnesení Rt 33/2018“). Jestliže v nynější věci stížnostní soud postupoval opačně, porušil tím legitimní očekávání stěžovatelky i zásadu rovnosti před zákonem. Ten by měl být vykládán pro všechny stejně a legitimně předvídatelně. Ve stěžovatelčině případě přitom nebyly dány žádné zvláštní podmínky pro postup v rozporu s právním názorem vyjádřeným v usnesení Rt 33/2018. Stěžovatelka na podporu závěru o porušení svých základních práv odkázala také na nález sp. zn. II. ÚS 487/03 ze dne 11. 5. 2005 (N 103/37 SbNU 383), nález sp. zn. II. ÚS 566/05 ze dne 20. 9. 2006 (N 170/42 SbNU 455) a nález sp. zn. II. ÚS 482/18 ze dne 28. 11. 2018 (N 195/91 SbNU 411).

8. Ústavní soud si vyžádal vyjádření stížnostního soudu a Krajského státního zastupitelství v Praze, jakož i spisový materiál, z něž ověřil průběh řízení tak, jak byl zrekapitulován výše.

9. Stížnostní soud v plném rozsahu odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí. K tomu doplnil, že usnesení Rt 33/2018 mu bylo známo, avšak že s ním nesouhlasí. Dle stížnostního soudu § 88 odst. 1 písm. a) a b) trestního zákoníku určuje pouze to, kdy odsouzený může poprvé požádat o podmíněné propuštění, ale materiální podmínky jsou zcela stejné. Ustanovení § 331 odst. 1 trestního řádu pak stanoví jednoznačně lhůtu pro podání nové žádosti. Stížnostní soud přitom neshledává důvodu, proč by měli odsouzení, kteří mají možnost žádat o podmíněné propuštění po výkonu jedné třetiny trestu, být zvýhodněni oproti ostatním v tom směru, že by žádost mohli opakovat dříve než po uplynutí šesti měsíců.

10. Krajské státní zastupitelství v Praze se výslovně vzdalo svého postavení vedlejšího účastníka v řízení před Ústavním soudem, proto s ním Ústavní soud dále jakožto s vedlejším účastníkem řízení nenakládá.

11. Vzhledem ke způsobu rozhodnutí o ústavní stížnosti nepovažoval Ústavní soud za nutné zasílat stěžovatelce vyjádření stížnostního soudu k replice.

IV.

Posouzení Ústavním soudem

12. Pravomoc Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je založena ustanovením čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) jen tehdy, jestliže tímto rozhodnutím došlo k zásahu do ústavně zaručených práv a svobod. Jakékoliv jiné vady takového rozhodnutí se nachází mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu, a tomu je tak zapovězeno se jimi zabývat. Ústavní soud totiž nestojí nad ústavou, nýbrž podléhá stejné povinnosti respektovat ústavně zakotvenou dělbu moci, jako kterýkoliv jiný orgán veřejné moci.

Proto se musí důsledně vystříhat svévole a bedlivě dbát mezi svých pravomocí, svěřených mu Ústavou. Jinak by popřel samotný smysl své existence jakožto soudního orgánu ochrany ústavnosti. V řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je tak Ústavní soud povinen vždy nejprve zkoumat, zda jsou ústavní stížností napadená rozhodnutí způsobilá k vlastnímu meritornímu přezkumu, tedy zda těmito rozhodnutími vůbec mohla být porušena ústavně garantovaná práva či svobody stěžovatelů. Pakliže Ústavní soud dospěje k závěru, že tomu tak není, musí ústavní stížnost odmítnout dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

13. V nynější věci tak však Ústavní soud postupovat nemohl. Po seznámení se s ústavní stížností, jejími přílohami, vyjádřením stížnostního soudu a spisovým materiálem dospěl naopak k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. Stížnostní soud se totiž skutečně při rozhodování o stížnosti proti usnesení o podmíněném propuštění bezdůvodně v neprospěch stěžovatelky odchýlil od sjednocené rozhodovací praxe.

V. Obecná východiska

14. § 331 odst. 1 trestního řádu stanoví: *„O podmíněném propuštění z trestu odnětí svobody rozhoduje soud na návrh státního zástupce nebo ředitele věznice, v níž se vykonává trest, na žádost odsouzeného nebo i bez takové žádosti, a to ve veřejném zasedání. Soud vyrozumí o konání veřejného zasedání o podmíněném propuštění z trestu odnětí svobody uloženého pro zločin i poškozeného, který o to požádal (§ 228 odst. 4). Žádost o podmíněné propuštění z trestu odnětí svobody podle § 88 odst. 2 trestního zákoníku může obviněný podat jen, pokud k ní připojí kladné stanovisko ředitele věznice, že odsouzený prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba; jinak soud o takové žádosti nerozhoduje a vrátí ji obviněnému s poučením o nutnosti připojit k ní uvedené stanovisko ředitele věznice. Byla-li žádost odsouzeného o podmíněné propuštění zamítnuta, může ji odsouzený opakovat teprve po uplynutí šesti měsíců od zamítavého rozhodnutí, ledaže by žádost byla zamítnuta jen proto, že dosud neuplynula lhůta stanovená v zákoně pro podmíněné propuštění.“*

15. Právní věta usnesení Rt 33/2018 publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu zní: *„Odsouzený, kterému byla zamítnuta žádost podaná podle § 88 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku o podmíněné propuštění po výkonu třetiny trestu odnětí svobody, může podat novou žádost o podmíněné propuštění podle § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, pokud vykonal alespoň polovinu trestu odnětí svobody, i dříve, než uplyne doba šesti měsíců od právní moci předchozího zamítavého rozhodnutí stanovená v § 331 odst. 1 trestního řádu, neboť podmínky pro podmíněné propuštění podle § 88 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku nejsou totožné s podmínkami pro podmíněné propuštění vyžadovanými § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Proto nejde o opakování žádosti ve smyslu § 331 odst. 1 poslední věta trestního řádu.“*

16. Ústavní soud se setrvale hlásí k názoru, že princip rovnosti před zákonem vyžaduje, aby byl zákon vykládán stejně pro všechny případy splňující stejné podmínky (srov. nálezn sp. zn. II. ÚS 566/05, jehož závěru se dovolává i stěžovatelka). Nestejným rozhodováním v analogických případech je narušeno samotné jádro jednoty právního řádu nálezn sp. zn. Pl. ÚS 29/11 ze dne 21. 2. 2012 (N 34/64 SbNU 361; 147/2012 Sb.).

Stabilita rozhodovací praxe hraje důležitou roli nejen při udržení požadavku rovnosti před zákonem, ale také předvídatelnosti práva [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 1275/10 ze dne 22. 12. 2010 (N 253/59 SbNU 581)]. Ačkoliv tak Ústavní soud není zásadně oprávněn přezkoumávat správnost výkladu ustanovení podústavního práva, nerespektování ustálené judikatury zatěžuje takový postup obecného soudu vadou svévole, nepředvídatelnosti a narušení důvěry v soudní rozhodování, kterážto vada dosahuje zpravidla intenzity porušení ústavně zaručeného základního práva na soudní ochranu [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 2920/08 ze dne 4. 4. 2011 (N 59/61 SbNU 3)].

17. Jedním z významných předpokladů zajištění předvídatelnosti práva je i systematické sjednocování rozhodovací praxe obecných soudů [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 290/03 ze dne 4. 3. 2004 (N 34/32 SbNU 321)], které je, jde-li o praxi trestního řízení, svěřeno ze zákona Nejvyššímu soudu [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 1536/11 ze dne 21. 9. 2011 (N 165/62 SbNU 449) či usnesení sp. zn. III. ÚS 101/98 ze dne 12. 11. 1998 (U 67/12 SbNU 513)]. K naplnění tohoto účelu disponuje Nejvyšší soud potřebnými pravomocemi, mimo jiné i na základě § 24 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, který stanoví: „*Nejvyšší soud vydává Sbírku soudních rozhodnutí a stanovisek, ve které se v zájmu jednotného rozhodování soudů uveřejňují*

- a) *stanoviska Nejvyššího soudu zaujatá kolegií nebo plénem podle § 14 odst. 3,*
- b) *vybraná rozhodnutí Nejvyššího soudu a ostatních soudů.“*

18. Ústavní soud podotýká, že není povinností nižších obecných soudů vždy a absolutně respektovat každý právní názor vyslovený či publikovaný Nejvyšším soudem (jde-li o trestní řízení) za účelem sjednocení judikatury, s nímž nesouhlasí. Má-li nižší obecný soud za to, že takový právní názor Nejvyššího soudu je nesprávný a zasluhuje revizi, může s ním vstoupit do soudního dialogu a pokusit se iniciovat tzv. judikaturní odklon. Aby tím však netrpěla zásada předvídatelnosti a rovnosti před zákonem, musí se tak dít v poměrně striktně vymezeném rámci [srov. přiměřeně např. nález sp. zn. II. ÚS 2941/17 ze dne 24. 4. 2018 (N 78/89 SbNU 195), nález sp. zn. II. ÚS 699/18 ze dne 26. 6. 2018 (N 117/89 SbNU 763) či nález sp. zn. II. ÚS 4162/19 ze dne 19. 8. 2020]. *Conditio sine qua non* je však v takových případech řádné odůvodnění potřeby rozhodnout odlišně a dosud zastávaný právní názor změnit [srov. přiměřeně např. nález sp. zn. I. ÚS 2430/13 ze dne 5. 3. 2014 (N 27/72 SbNU 305), bod 9.].

VI.

Aplikace obecných východisek na případ stěžovatelky

19. Na základě výše uvedeného v části V. tohoto nálezu Ústavní soud konstatuje, že stížnostní soud v napadeném usnesení uplatnil právní názor, který je v protikladu k právnímu názoru vyjádřenému v usnesení Rt 33/2018, který vedl ke zcela opačnému rozhodnutí o stěžovatelčině žádosti o podmíněné propuštění a který pro ni byl nepříznivý. Usnesení Rt 33/2018 přitom bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu za účelem sjednocení výkladu § 331 odst. 1 věty čtvrté trestního řádu obecnými soudy v případě, že odsouzený nejprve podá žádost o podmíněné propuštění dle § 88 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku a následně před uplynutím lhůty šesti měsíců podá novou žádost o podmíněné propuštění dle § 88 odst. 1 písm. a) trestního

zákoníku. Nejvyšší soud tímto způsobem v souladu s § 24 odst. 1 písm. b) zákona o soudech a soudcích vyjádřil své přesvědčení o tom, že právní názor Městského soudu v Praze na tuto otázku vtělený do usnesení Rt 33/2018 je správný a měl by být následován všemi obecnými soudy.

20. Stížnostní soud však v napadeném usnesení tento právní názor nerespektoval a nejen, že řádně nevysvětlil, proč jej považuje za chybný a pro jaké důvody je jeho právní názor vhodnější, ale usnesení Rt 33/2018 vůbec nezminil a nikterak s ním materiálně nepolemizoval. Věcnou argumentaci proti jeho správnosti zahrnul stížnostní soud až do svého vyjádření k ústavní stížnosti, přičemž tak učinil jen stručně bez bližší argumentace, neboť v podstatě pouze jinými slovy vyjádřil svůj odlišný právní názor [zjednodušeně řečeno, že usnesení Rt 33/2018 považuje žádosti dle § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a dle § 88 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku za dva různé druhy žádosti o podmíněné propuštění, zatímco dle názoru stížnostního soudu jde o jediný druh žádosti s jen jinak stanovenou časovou podmínkou].

21. Předpoklady pro ústavně konformní iniciaci justičního dialogu či judikurního odklonu tak napadené usnesení nenaplnuje. Stížnostní soud přitom ani nijak neindikoval, že by právní názor vyjádřený v usnesení Rt 33/2018 nedopadal na stěžovatelčin případ v důsledku odlišného skutkového stavu, což by při dostatečném odůvodnění bylo rovněž legitimním důvodem pro neuplatnění předmětného právního názoru [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 3755/17 ze dne 15. 8. 2018 (N 135/90 SbNU 227)], naopak z odůvodnění napadeného usnesení i z vyjádření k ústavní stížnosti je zřejmé, že výlučným důvodem, proč zrušil usnesení o podmíněném propuštění a žádost stěžovatelky dle § 88 odst. 1 trestního zákoníku zamítl, bylo právě to, že dle jeho názoru stěžovatelka nebyla oprávněna k opakování žádosti o podmíněné propuštění, neboť jí ještě neuplynula doba šesti měsíců od posledního zamítavého rozhodnutí dle § 331 odst. 1 věta čtvrtá trestního řádu. Nezkoumal rovněž ani žádné jiné skutkové okolnosti relevantní pro podmíněné propuštění a vyjádřil se k nim toliko tak, že soud vykonávacího řízení se okolnostmi významnými pro posouzení podmínek dle § 88 odst. 1 trestního zákoníku zabýval podrobně.

22. Jelikož tak stížnostní soud nerespektoval právní názor sjednocující rozhodovací praxi v otázce výkladu § 331 odst. 1 *in fine* trestního řádu mimo předpoklady pro to stanovené a tento postup byl k tíži stěžovatelky, postupoval v rozporu s požadavky předvídatelnosti práva, právní jistoty a rovnosti před zákonem, v důsledku čehož porušil její právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s čl. 3 odst. 1 Listiny.

23. Ústavní soud přitom nepřehlídí skutečnost, že názor vyjádřený v usnesení Rt 33/2018, k němuž se publikací ve své Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyšší soud přihlásil při plnění své povinnosti sjednocovat judikaturu obecných soudů v trestním řízení, nemá pro stížnostní soud bezprostřední autoritu, jakou by mu propůjčovala tzv. kasační závaznost, tedy povinnost respektovat právní názor nadřízeného soudu po zrušení rozhodnutí v řízení o opravném prostředku (srov. např. § 149 odst. 6 trestního řádu, § 264 odst. 1 trestního řádu či § 265s odst. 1 trestního řádu).

24. Veřejně dostupná judikatura k výkladu § 331 odst. 1 poslední věty trestního řádu je však natolik sporadická, že u ní nelze hovořit o ustálenosti. Pro zaručení

požadavků na předvídatelnost práva a rovnosti před zákonem se zde tedy nelze spolehnout na masu judikatury precizující shodný právní názor. O to větší význam proto hraje při dodržení těchto požadavků sjednocovací činnost Nejvyššího soudu, jehož prakticky jediným nástrojem za této situace je právě zveřejnění rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu dle § 24 odst. 1 písm. b) zákona o soudech a soudcích.

25. To vysvítá v nynější věci o to více, že *de lege lata* je Nejvyšší soud zcela vyloučen z rozhodovací agendy podmíněného propuštění (vyjma řízení o stížnosti pro porušení zákona, jehož iniciaci však nemá ve své dispozici), a tedy vlastními rozhodnutími prakticky nijak jejího sjednocení v této otázce dosáhnout nemůže. Rovněž soudní dialog mezi Nejvyšším soudem a soudy nižšími, jakož i případná změna právního názoru (tzv. judikturní odklon) jsou v této otázce výrazně ztíženy, neboť zpravidla nemohou probíhat tradičním procesním postupem v řízeních o opravných prostředcích (tj. výměnou podložených a dobře vyargumentovaných právních názorů v téže konkrétní věci v odůvodnění rozhodnutí).

26. Ústavní soud tedy uzavírá, že zařazení usnesení Rt 33/2018 do Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu bylo v zásadě jediným usměrněním aplikační praxe za účelem jejího sjednocení, na němž mohl Nejvyšší soud založit předvídatelnost výkladu § 331 odst. 1 *in fine* trestního řádu, a tedy také jediným zdrojem, na jehož základě mohla tento výklad předvídat stěžovatelka (a ostatně i soud vykonávacího řízení). Z těchto důvodů nemohl Ústavní soud dovést, že by intenzita vady napadeného rozhodnutí pozbývala svůj ústavněprávní rozměr jenom tím, že právní názor vyjádřený v usnesení Rt 33/2018 nebyl pro stížnostní soud při vydání napadeného rozhodnutí bezprostředně závazný.

VII. Závěr

27. Nosné právní závěry tohoto nálezu, které jsou ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy závazné pro všechny, jsou vyjádřeny v bodech 20. až 22. V dalším řízení bude úkolem stížnostního soudu pro potřeby rozhodnutí o stížnosti státního zástupce proti usnesení o podmíněném propuštění vycházet při výkladu § 331 odst. 1 *in fine* trestního řádu z právního názoru obsaženého v usnesení Rt 33/2018, neshledá-li a nevyloží-li přesvědčivě mimořádné důvody pro judikurní odklon od tohoto právního názoru.

28. Vzhledem ke všemu shora uvedenému Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavně zaručené základní právo stěžovatelky na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s čl. 3 odst. 1 Listiny bylo napadeným rozhodnutím stížnostního soudu porušeno, neboť stížnostní soud v něm nerespektoval právní názor Nejvyššího soudu, jímž tento sjednotil rozhodovací praxi obecných soudů a který byl současně pro stěžovatelku příznivější.

29. Jelikož Ústavní soud posoudil ústavní stížnost jako důvodnou, dle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyslovil, které ústavně zaručené základní právo

stěžovatelky bylo napadenými rozhodnutími porušeno a dle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil napadená rozhodnutí.

30. Návrhu stěžovatelky na náhradu nákladů právního zastoupení v řízení o ústavní stížnosti Ústavní soud nevyhověl. Jak Ústavní soud setrvale judikuje, zásadně platí, že všichni účastníci i vedlejší účastníci řízení před Ústavním soudem si nesou své vlastní náklady takového řízení (srov. § 64 odst. 3 zákona o Ústavním soudu), přičemž přiznání náhrady nákladů tohoto řízení je záležitostí výjimečnou [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 131/18 ze dne 15. 8. 2018 (N 137/90 SbNU 247), bod 26.; či nález sp. zn. I. ÚS 3241/07 ze dne 16. 6. 2009 (N 145/53 SbNU 779)], která je na místě např. tehdy, když obecný soud nerespektuje již vykonatelný nález Ústavního soudu [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 2117/09 ze dne 15. 3. 2010 (N 51/56 SbNU 553)] či zatížil-li obecný soud své rozhodnutí takovou vadou protiústavností, která nespočívá toliko v rozdílné interpretaci ústavního a podústavního práva obecným soudem [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 961/09 ze dne 22. 9. 2009 (N 207/54 SbNU 565)], zejména jde-li o svévolné ignorování jinak doktrínou i praxí ustáleně přijímaného právního názoru [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 2366/13 ze dne 20. 8. 2015 (N 149/78 SbNU 295)], případně je-li řízení stíženo citelnými svévolnými průtahy [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 391/07 ze dne 7. 8. 2007 (N 122/46 SbNU 151), bod 26.].

31. Z uvedeného je zřejmé, že institut dle § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu má být aplikován primárně z důvodů mimořádně závažně vadného postupu na straně ostatních účastníků či vedlejších účastníků řízení, nikoliv z důvodů majetkových poměrů na straně stěžovatele či stěžovatelky. Stěžovatelka svůj návrh dle § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu nepodložila žádným takovým výjimečným důvodem, ale argumentovala svou nemajetností. Tu přitom ani nedoložila relevantními podklady, což je dalším předpokladem přiznání náhrady nákladů řízení před Ústavním soudem [nález sp. zn. I. ÚS 3271/09 ze dne 22. 6. 2010 (N 127/57 SbNU 571)], přičemž primárním řešením situací nemajetných stěžovatelů či stěžovatelek je postup dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, umožňující nemajetným osobám žádat Českou advokátní komoru o určení advokáta k poskytnutí právní služby za sníženou odměnu či bezplatně, odůvodňují-li to poměry. Stěžovatelka netvrdila ani neprokazovala, že by tohoto postupu bezvysledně využila.

32. Nadto situaci stěžovatelky nelze považovat za jakkoliv výjimečnou v porovnání s jinými stěžovateli nacházejícími se ve výkonu trestu odnětí svobody. Ústavní soud tak v nynější věci neshledal nic, co by přiznání náhrady nákladů právního zastoupení v řízení před Ústavním soudem opodstatňovalo.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 25. února 2021

Tomáš Lichovník
předseda senátu